

GREV: Toplu ve bilinçli çalışmanın ürünü

S. Günay AKARSU

Yazanlar: Nihat Asyalı, Yusuf Dağıüstün ve Çağdaş Sahne kadrosu; Sahneye koyan: Yılmaz Onay ve bütün kadro; Müzik: Maksut Göksu; Dekor: Vecdi Sayar; Oynayanlar: İhsan Sanıver, İsmail Işılsoy, Yusuf Dağıüstün, Seval Yurdakul, Berin Ötenel, Köksal Engür, Erdiç Bora, Tayfun Çorağan, Yaman Altınok, Metin Coşkun, Serpil Sanıver, Jale Engür, Zerin Tuncel, Sa

vaş Akova, Ömer Özgeç.

Günümüzde toplum olarak hızlı değişimler yaşıyoruz. Bir çalkantı, bir arayış içinde doğruları bulmaya çalışıyoruz. Toplumun iç ve dış dinamikleri çatlama noktasındaki kesinleşmelere yöneltiyor bizi. Bütün toplumun böylesine etkinlik kazandığı bir aşamada, tiyatromuz da eskisi gibi durağan, tek yönlü ve onmaz hastalığıyla can çekiyor durumda kalamaz elbette. Her zaman değişime açık olan ve değiştirmekle yükümlü tiyatro sanatı da değişecek, silkinecek, kendine gelecektir. Tek türden seyircinin yanıltıcı darlığı içinde tutuklanmış durumundan çıkıp çeşitli kesimlerine açıldıkça arınacak, o tek tür seyircinin hastalıklarını üstünden silkip atacaktır.

Bugüne değin bizde yaşanan ve tek türden seyirciyle oluşan tiyatronun birçok hastalığından biri de elbirlikçi çalışmanın bir yandan bol bol sözünü etmek, ama öte yandan bütünüyle bireyci çalışmalara dayanmaktır. En başarılı tiyatro gösterileri bile yazarından oyuncusuna değin her bireyin çabalarının aritmetik toplamının üstüne çıkamıyordu. Hele bir de bir yıldız oyuncu bulundu mu başarının taçlanmasına diyecek söz kalmıyordu doğrusu!

Günümüzde bu nokta çoktan geride bırakılmıştır artık. Çağdaş tiyatrocularımız, tiyatrodaki elbirlikçi çalışmanın yalnızca sahnede takım oyunu sağlamak demek olmadığının bilincine vardılar. Oyun metninin yazımıyla hat ta daha öncesinden başlıyor elbirlikçi çalışma. Sahneye koyma sürecinde olgunlaşıyor ve takım oyunculuğuyla doruğuna varıyor ta ki asıl güç de katılsın bu ortak çabaya: seyirciyle bütünleşmeye varılsın. Tiyatro gösterisinin sınırları aşıp seyirciyle tamamlanan tiyatro olayının zenginliğine ulaşılsın.

Ankara'nın Çağdaş Sahne'si işte bu anlayışla kurulmuş ve sapma göstermeksizin bugüne gelmiş bir topluluktur. Onun içinde Türkiye tiyatrosu içinde önemli bir yeri vardır.

Bu topluluk iki oyunla geldi İstanbul'a: «Grev» ve «Yusuf ile Menofis.» Özellikle «Grev» toplu ve bilinçli çalışmanın örnek gösterilebilecek ürünü. Oyunun metin çalışmasını Nihat Asyalı, Yusuf Dağıüstün ve bütün Çağdaş Sahne kadrosu gerçekleştirmiş. Sahneye koyuş da öyle: Yılmaz Onay ve bütün kadro.

Yurdumuzda yakın geçmişte yaşanan gerçek bir olaydan çıkan oyun, tek olayın sınırları içinde soyutlanıp kalkmaksızın genellenebiliyor. Bu sonuç, toplum olaylarına bakma açısı sağlam ve rilere dayalı, bilimle donatılmış bir kadronun bilinçli çalışmasıyla sağlanmış. Güncelliğin ayrıntıları arasından genelin yalınlığına kolayca varabiliyor. Bu bile tek başına önemli bir başarı. Ama, ne yaptığını bilen kadro elinde toplumsal olaylardan tiyatroya aktarılacak öylesine malzeme var ki... Oyun bir durum saptaması yaptıktan sonra, olaylar zinciriyle belgelenen konunun nedenlerini ve bu nedenlerin değişkenliğini altını çizip çizip vurguluyor. Değiştirecek olanı da...

Boylece çağdaş anlayış içinde durağan bir oyun yerine ırtaklarla, gidip - gelmelerle karşılıklı ilişkileri, etkilenmeleri, değişme ve değiştirme sürecini içiçe veren bir oyun çıkıyor ortaya.

Oyun aynı doğru anlayışla sahnelenmiş. Tiyatro madem değişir ve değiştirir, öyleyse her sahne, her durum seyircinin ağızlanmasına açılmalı ve en önemlisi onun değişmesine yönelik olmalıdır. Olanla olması gerekenin çelişmeleri sergilenmelidir. Ve eğer kimi zaman olaylar bizi yanlış kanılara ya da boşaltıcı duygulanmalara götürecek denli yanıltıcı görünüm alırlarsa o zaman sahneleyenlerin görevi, bu yanıltıcı durumu hemen fark edip seyircisinin bir an bile yanıltılmasına izin vermemektir.

Çeşitli yollara başvurarak bu da sağlanmış. Oyun kişiliğinin bile ortadan kaldırılması, oyuncuların seyircinin gözü önünde bir kişilikten başkasına geçmesi, oyunun bir yerinde durup seyirciye soru sorması, cevap alana kadar direnmesi, cevap vermesi, bütün bunlar tutarlı bir cesur çalışmasının katkıları.

Bütün bu saydığımız olumlu nitelikler, sonucun başarılı olduğu yargısına varmamız için yeterli midir acaba? Kesinlikle hayır. Çünkü, bunlar (ne denli nesnel olmaya çalışırsak çalışalım) bizim yargılarımızdır. Bizim kökenimizden seyircinin adına verilmiş yargılardır olsa olsa... Ama bu oyun işçi seyirciyle nasıl bir sonuca ulaşır, bunu verinde saptamak, yargıya ondan sonra varmak gerekir.

Boyut : 4 * 56 cm

Üretim Tarihi : 6 Ocak 2021

Telif Hakkı Sahibi Cumhuriyet Yayınıdır.